

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Minister mr. drs. B.J. Bruins
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Newtonlaan 1-41
3584 BX Utrecht
Postbus 3017
3502 GA Utrecht
T 030 296 81 11
F 030 296 82 96
E info@nza.nl
I www.nza.nl

Behandeld door
directie regulering

Telefoonnummer
088 - 770 8 770

E-mailadres
info@nza.nl

Kenmerk
0294486/0440584

Onderwerp
Prijstransparantie medisch specialistische zorg

Datum
20 juni 2018

Mijnheer de minister,

Door heldere en beschikbare informatie kan de burger eenvoudiger betere keuzes maken voor zijn zorg. Transparantie van kosten, kwaliteit en toegankelijkheid levert hier een bijdrage aan. Met deze brief informeren wij u over de stand van zaken rondom de transparantie van prijzen.

In de brief van 3 november 2016 heeft uw voorganger gevraagd om te komen tot een gestructureerd traject voor een stapsgewijze openbaarmaking van alle prijsgegevens in de curatieve zorg. Het resultaat moet een voorspelbaar traject zijn, waarin de informatie beschikbaar komt op een manier die gestandaardiseerd is opdat de informatie goed vergelijkbaar is.

Wij delen dat de burger behoefte heeft aan informatie over de kosten van de zorg. Met name wanneer hij deze kosten mogelijk zelf moet dragen. Hij wil vooraf weten wat de zorg hem (mogelijk) kan gaan kosten. Wij merken op dat transparantie van prijzen daarom belangrijke informatie is. Maar wat ons betreft is transparantie op kwaliteit en toegankelijkheid minstens zo belangrijk voor de keuze die de patiënt maakt. Daarom zou informatie over kosten, toegankelijkheid en kwaliteit in samenhang beschikbaar moeten zijn. Zodat verzekerden en patiënten hun keuze voor een aanbieder of zorgverzekeraar kunnen baseren op informatie over kwaliteit, toegankelijkheid én kosten van de zorg. Het traject om te komen tot transparante prijzen is daarvan een onderdeel.

Met het oog hierop hebben we gekeken naar de transparantie van prijzen in de medisch specialistische sector. Prijstransparantie in de medisch specialistische sector was destijds de aanleiding voor de brief van het ministerie van VWS en vormde het begin van een maatschappelijke debat over transparante prijzen. De afgelopen anderhalf jaar zijn intensive gesprekken gevoerd met brancheorganisaties en patiëntenorganisaties uit de medisch specialistische sector.¹ Ook hebben we gesprekken gevoerd met uw ministerie. We hebben hierbij aangegeven dat we graag met de sector een gezamenlijk traject ingaan om te komen tot transparante prijzen. In deze brief informeren wij u dat er geen draagvlak is voor bindende afspraken met de gehele sector. Er zijn echter wel degelijk stappen gezet met dit als maximaal haalbaar resultaat.

Kenmerk
0294486/0440584

Pagina
2 van 5

Huidige praktijk

We hechten er waarde aan u te informeren over de huidige stand van zaken in de praktijk. Hoe wordt er nu omgegaan met transparantie van prijzen?

Allereerst is het goed om te vermelden dat een zorgaanbieder verplicht is om een lijst met passantentarieven te publiceren. Passantentarieven zijn prijzen voor prestaties waarvan de verzekeraar van de verzekerde voor die prestaties geen contract heeft afgesloten met de zorgaanbieder. Deze prijsinformatie is dus openbaar; echter dit is slechts voor een klein deel van de consumenten relevant. Verder zijn zorgverzekeraars ten algemene verplicht de consument die daarom vraagt te informeren over de concrete kosten die voor zijn rekening komen als hij voor een bepaalde aanbieder kiest. Ook moeten zorgverzekeraars – als onderdeel van de informatie over (niet-)gecontracteerde zorg - op hun website onder meer de hoogte van het percentage van de vergoeding bij een niet-gecontracteerde zorgaanbieder vermelden. De NZa ziet hierop toe. Voor transparantie van contractprijzen gelden op dit moment geen verplichtingen voor zorgverzekeraars en/of zorgaanbieders. Dit betekent echter niet dat er op dit gebied geen stappen worden gezet in de medisch specialistische zorg.

We constateren dat in de sector veel zorgverzekeraars en zorgaanbieders sterk en innovatief inzetten op meer transparantie van de contractprijzen. Bij het merendeel van de zorgverzekeraars zijn de contractprijzen tot en met het vrijwillig eigen risico openbaar. Vaak door middel van een zorgzoeker om de prijslijst begrijpelijk te maken voor de verzekerde. Ook zijn er initiatieven gaande, bijvoorbeeld door Menzis en Elkerliek ziekenhuis, op het gebied van het vereenvoudigen van de prijzen. Waarbij een zorgverzekeraar en een zorgaanbieder gezamenlijk eenzelfde prijs afspreken voor verschillende dbc's. Daardoor heeft niet elke dbc zijn eigen prijs, maar zijn er een beperkt aantal prijzen voor een grote groep dbc's. Zij spreken dit af vanuit het gezamenlijke doel om de patiënt/verzekerde beter te informeren.

Concreet zien we dat alle grote verzekeraars op een manier invulling geven aan het transparant maken van contractprijzen. Drie verzekeraars (met een marktaandeel van in totaal ongeveer 60%) maken de

¹ Aanwezig waren: Zorgverzekeraars Nederland, Nederlandse Federatie Universitaire centra, Nederlandse Vereniging voor Ziekenhuizen, Federatie Medisch Specialisten, Patiëntenfederatie, Consumentenbond.

contractprijzen tot en met het vrijwillig eigen risico openbaar. Hiermee zijn bij deze verzekeraars de contractprijzen van ongeveer een derde van de dbc's openbaar. De laatste kiest er voor om de prijzen van eerstelijnsdiagnostiek (bloedonderzoek, röntgendiagnostiek, MRI, echo en CT) openbaar te maken. De overige verzekeraars kijken naar de mogelijkheid via de mijn-omgeving of reageren op vragen van hun verzekerden. Daarmee is een groot deel van de prijzen tot en met het vrijwillig eigen risico openbaar gemaakt, maar niet allemaal.

Kenmerk
0294486/0440584

Pagina
3 van 5

We constateren dat het openbaar maken van de prijzen door de zorgverzekeraars sterk afhankelijk is van het moment dat de zorgverzekeraar en de zorgaanbieder afspraken hebben gemaakt over de contractprijzen. Pas als deze afspraken er zijn, kunnen de prijzen door de zorgverzekeraar openbaar worden gemaakt. In onze marktscan MSZ 2016 laten we zien dat vrijwel alle contractprijzen pas lopende het jaar worden afgesproken. Uit de marktscan blijkt dat de contractprijzen wel steeds sneller openbaar worden gemaakt.

In lijn met bovenstaande heeft u in uw brief van 18 mei jl.² gevraagd of wij konden ingaan op de transparantie van prijzen in relatie tot het tijdig maken van contractafspraken. Wij merken net als u op dat het maken van contractafspraken een taak is van de zorginkoper en zorgaanbieder. Zij bepalen de prijzen die ze met elkaar afspreken en zij bepalen het tempo waarin ze tot deze afspraken kunnen komen. Dit betreft een vrij contracteerproces tussen private partijen en dat is essentieel voor het functioneren van het stelsel. De NZa heeft om die reden geen bevoegdheden om bijvoorbeeld een deadline te stellen voor het afspreken van contractprijzen. Aan de andere kant is het tijdig maken van afspraken een randvoorwaarde voor transparantie van prijzen. Verschillende partijen hebben in 2016 met uw ministerie afspraken gemaakt om de contractering te versnellen.³ Doelstelling was om de contractprijzen voor 1 januari af te ronden. We concluderen dat partijen hier nog niet in zijn geslaagd.

We zien ook dat transparantie van de prijzen wel degelijk keuze-informatie voor de patiënt kan opleveren. We hebben een analyse gedaan op basis van de beschikbare contractprijzen uit 2018. We zien dat prijsverschillen kunnen oplopen tot meer dan 100%. Ook hebben we op basis van data van 2017 in een bepaalde regio gekeken naar de prijzen van veel voorkomende aandoeningen tot en met het vrijwillig eigen risico. Om zo te kijken of de prijzen binnen een regio uiteenlopen. We constateren bijvoorbeeld dat de prijzen binnen 25 km rondom een patiënt tientallen tot enkele honderden euro's kunnen verschillen. Er valt dus iets te kiezen en de informatie was voor ons openbaar beschikbaar en vergelijkbaar.

² <https://www.rijksoverheid.nl/regering/bewindspersonen/bruno-bruins/documenten/kamerstukken/2018/05/18/kamerbrief-over-schriftelijk-overleg-so-inzake-kabinetsreactie-commissie-transparantie-en-tijdigheid>

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-716885.pdf>

Transparantie in 2019

Gezien de huidige praktijk concluderen we dat er reeds veel is veranderd. Veel zorgverzekeraars hebben de intentie om hun prijzen tot en met het vrijwillig eigen risico openbaar te maken. Maar nog niet allemaal. We concluderen ook dat de transparantie van prijzen sterk afhankelijk is van de tijdigheid van de prijsafspraken. Dit kan niet los van elkaar worden gezien. Dit betekent ook dat wat ons betreft het opleggen van een verplichting op dit moment niet de juiste weg is. Niet alleen doet een verplichting de intenties van bepaalde zorgverzekeraars teniet. Ook lost het het probleem van de tijdigheid van de prijsafspraken niet op. Daarmee zou de verplichting geen effect hebben, omdat de prijzen simpelweg pas gedurende het jaar beschikbaar komen. We stellen daarom voor om per 1 januari 2019, of zoveel eerder als mogelijk, een verdere stap te zetten naar transparante prijzen.

Kenmerk
0294486/0440584

Pagina
4 van 5

Zorgverzekeraars Nederland heeft aangegeven met de zorgverzekeraars die nog geen contractprijzen tot en met het vrijwillig eigen risico openbaar maken in overleg te gaan om de informatie ten minste via de mijn-omgeving te ontsluiten. Wij zullen deze gesprekken, indien gewenst, faciliteren. We constateren dat verschillende zorgverzekeraars hier reeds naar kijken. We hebben er vertrouwen in hier verdere stappen te kunnen zetten.

Bovendien zullen we met zorgverzekeraars in gesprek gaan om te kijken naar de mogelijkheid om de prijzen op een eenduidige manier te presenteren. Dit zal de vergelijkbaarheid van de prijzen ten goede komen, zodat een burger een afgewogen keuze kan maken en de informatie begrijpelijker wordt. We zullen patiënten- en consumentenorganisaties hierbij betrekken.

Op het terrein van versnellen van de contractafspraken verdient het aanbeveling om de afspraken die uw voorganger in 2016 met de sector heeft gemaakt nieuw leven in te blazen.

Dit is een noodzakelijke ontwikkeling om tot actuele, transparante prijzen te komen. De afspraken die in 2016 met uw ministerie zijn gemaakt zouden daarvoor een goede basis moeten vormen.

Monitor NZa

We zullen in de tweede helft van 2019 met een nieuwe monitor komen om inzicht te geven in de wijze waarop de sector invulling geeft aan de transparantie van prijzen. Ook zullen we kijken naar de effecten van prijstransparantie op de contractprijzen van bepaalde dbc's.

In theorie zouden deze moeten nivelleren. Eventueel zou substitutie kunnen plaatsvinden, waardoor de contractprijzen tot en met het vrijwillig eigen risico omlaag gaan en boven het eigen risico omhoog gaan. Het is belangrijk deze theoretische inzichten in de praktijk te toetsen en de ontwikkeling hiervan te monitoren.

Conclusie

Sinds 2015 is er veel veranderd. We zien dat verschillende zorgverzekeraars actief beleid voeren om hun prijzen binnen de medisch specialistische zorg transparant te maken. We zijn blij dat deze zorgverzekeraars de handschoen hebben opgepakt. De afspraken met Zorgverzekeraars Nederland geven hoop dat in 2019 voor alle verzekerden op enige wijze de prijzen transparant voor hen beschikbaar zijn. Er is op dit moment geen draagvlak voor bindende afspraken met de gehele sector. Er zijn echter wel degelijk stappen gezet met dit als maximaal haalbaar resultaat.

Kenmerk
0294486/0440584

Pagina
5 van 5

We zullen hier in een monitor in 2019 op terugkomen. Tevens zullen we in de monitor kijken naar de effecten van prijstransparantie op de prijzen in de medisch specialistische zorg.

Wel merken we op dat wat ons betreft voor verdere stappen op prijstransparantie in de medisch specialistische zorg ook transparantie van kwaliteit en toegankelijkheid essentieel is. Het liefst zien we dat de burger zijn keuze kan maken op basis van kwaliteit, toegankelijkheid en prijs.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Zorgautoriteit

dr. M.J. Kaljouw
voorzitter Raad van Bestuur